

Юлія Ігорівна Нікішенко,

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри культурології
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»*

**Про колегу та наставника –
Сергія Жановича Пустовалова**

Робота викладача – не лише студенти й аудиторії, лекції та семінари й все те, з чого складається навчальний процес. Робота викладача – це також спілкування з колегами, зустрічі з абсолютно різними людьми, деякі з них забуваються, а деякі запам'ятовуються як корисний досвід і приємно проведений час. Одним із таких колег безумовно є Сергій Жанович Пустовалов, з яким мені щастить співпрацювати вже достатньо тривалий час.

Сергій Жанович читав і читає на нашій кафедрі (кафедра культурології Національного університету Києво-Могилянська академія) різні дисципліни і завжди приємно дивитися, як він викладає. Приміром – курс «Охорона праці», який певний час читався для магістрів – культурологів. Здавалось би – що можна витягти із суто бюрократичної дисципліни, де студентам розповідають правила користування електричними приладами та інші подібні речі. Але до програми лекцій було включено не лише це, а багато реально корисного матеріалу (приміром, карту Києва з усіма місцями, де радіаційне забруднення перевищує норму, техніка безпеки на реальних конкретних прикладах, аналіз українського законодавства в галузі охорони пам'яток, аналіз законів ЄС по молоді та праці), відповідно, рутинна відійшла на другий план і студенти слухали лекції з цікавістю. Так само з цікавістю вони слухають й інші його предмети, оскільки вміння підбирати матеріал та ілюстрації завжди дає можливість зацікавити студентів своєю дисципліною. Зокрема, згадаю наш з ним спільний курс «Культура повсякдення народів світу», етнологіко-культурологічний за своїм змістом, який зачіпає особливості господарювання та світоглядної культури

різних регіонів світу. Можна просто викладати матеріал, а можна зацікавити людей тим – як жили й живуть зараз наші близькі та далекі сусіди.

Ще один момент роботи викладача – організація практик. Сергій Жанович організовує навчальну археологічну практику вже багато років поспіль і кожного разу від студентів можна почути – наскільки їм було цікаво, скільки вони всього побачили та дізналися попри навіть те, що робота на археологічних розкопках – не літній відпочинок, а достатньо важка праця. Але знову – правильний підхід вирішує багато проблем, які можуть виникнути в процесі роботи в «полі». Звичайно, тут велику роль відіграє досвід, оскільки Сергій Жанович – досвідчений археолог, має значний польовий стаж і в різні роки працював в різних експедиціях з відомими радянськими, російськими та українськими дослідниками. І в його науковий доробок входить дуже великий матеріал, зібраний ним в різні роки, який розкриває давню історію українських земель, тих народів, які в різні віки населяли ці землі.

Важливо, що цей матеріал ліг в основу докторської дисертації, яка була присвячена дослідженням етносоціальної структури ямно-катакомбного суспільства Північного Причорномор'я. Фактично, було зроблене велике міждисциплінарне дослідження, яке базувалося не лише на археологічних, але й на етнологічних методах, а саму дисертацію було блискуче захищено за спеціальністю «етнологія». Власне, певна міждисциплінарність притаманна більшості праць С. Ж. Пустовалова і це говорить про те, що такий підхід в дослідженні культури досить перспективний. Загалом хочеться зауважити, що у Сергія Жановича дуже широке коло наукових інтересів, що, напевне, і повинно бути однією з ключових рис будь-якого дослідника. Адже лише так можна проаналізувати будь-яке питання різносторонньо. Скоріше за все, саме це сприяло тому, що на початку 2000-х він погодився стати науковим керівником моєї кандидатської дисертації, тема якої (орнамент вишивки, як джерело дослідження етнічної культури) не досить дотична до основних наукових інтересів Сергія Жановича. Але співпраця виявилася досить плідною, дисертація

була успішно захищена і в результаті вийшла спільна стаття, присвячена окремим аспектам функціонування орнаменту.

Ще один момент, який стало помітно із самого початку співпраці з Сергієм Жановичем – це його вміння володіти словом. Причому в будь-якій ситуації – чи це буде звичайна лекція, виступ на конференції, доповідь для колег, спогади про експедиційні будні – дуже спокійна манера говорити, послідовний виклад думки, гумор не залишають слухачів байдужими. У Сергія Жановича є літературний досвід на ниві поезії (напевне, неопубліковані тори ще цікавіші, ніж ті, що вийшли друком) і хочеться висловити сподівання, що незабаром в світ вийде і прозовий доробок, оскільки ті оповіді, які довелося від нього почути, неймовірно цікаві й дають багато інформації до роздумів.

Хочеться побажати Сергію Жановичу творчої наснаги і подальших здобутків як на науковій ниві, так і на викладацькому поприщі.